

جامعه

آقای رئیس جمهور؛ جوانی جمعیت پیشکش تان، دستور بفرمائید جوانان مان را نگشند!

حاتم حسینی - استاد جمعیت‌شناسی دانشگاه بوعلی سینا همدان

سقوط سرمایه‌ی اجتماعی دولت. نتیجه‌ی بلافصل این وضعیت، افزایش نافرمانی‌های مدنی و بی‌ثباتی اجتماعی و سیاسی خواهد بود. جامعه‌ی ایران دیگر کشش این همه ناآرامی، عدم امنیت، بی‌ثباتی اقتصادی و سیاسی و مانند اینها را ندارد.

هم‌اکنون بخش شایان توجهی از جمعیت کشور، در گستره‌ای به وسعت جغرافیای ایران، را جوانان تشکیل می‌دهند. در ادبیات نظری جمعیت‌شناسی سیاسی و جامعه‌شناسی تغییرات اجتماعی و سیاسی، آنها نیروهای اصلی نهفته در پس تغییرات سریع اقتصادی، اجتماعی و سیاسی هستند. نادیده گرفتن خواسته‌ها و تقاضاهای حداقلی این حجم انبوه جمعیت، جامعه را مستعد ظهور جنبش‌های جدید اجتماعی از سوی جوانانی می‌کند که بر این باورند به حاشیه رانده شده‌اند و از سوی حاکمیت سیاسی به رسمیت شناخته نشده‌اند!

هیچ امیدی به افزایش جمعیت در چنین جامعه‌ی پرمخاطره‌ای نیست. این شیب رو به پایین کاهش مولد، به تعبیر وزیر بهداشت، با تداوم این وضعیت معکوس خواهد شد. کیفیت نامطلوب حکمرانی مردم را به درجه‌ای از آگاهی رسانده است که افزایش شمار فرزندان خانواده نتیجه‌ی جز ناامیدی و

سقوط سرمایه‌ی اجتماعی دولت. نتیجه‌ی بلافصل این وضعیت، افزایش نافرمانی‌های مدنی و بی‌ثباتی اجتماعی و سیاسی خواهد بود. جامعه‌ی ایران دیگر کشش این همه ناآرامی، عدم امنیت، بی‌ثباتی اقتصادی و سیاسی و مانند اینها را ندارد.

هم‌اکنون بخش شایان توجهی از جمعیت کشور، در گستره‌ای به وسعت جغرافیای ایران، را جوانان تشکیل می‌دهند. در ادبیات نظری جمعیت‌شناسی سیاسی و جامعه‌شناسی تغییرات اجتماعی و سیاسی، آنها نیروهای اصلی نهفته در پس تغییرات سریع اقتصادی، اجتماعی و سیاسی هستند. نادیده گرفتن خواسته‌ها و تقاضاهای حداقلی این حجم انبوه جمعیت، جامعه را مستعد ظهور جنبش‌های جدید اجتماعی از سوی جوانانی می‌کند که بر این باورند به حاشیه رانده شده‌اند و از سوی حاکمیت سیاسی به رسمیت شناخته نشده‌اند!

می‌کنند. این پارادوکس، شعار وفاق ملی شما را به چالش می‌کشد و این بی‌تردید مطلوب و مورد نظر شما و حاکمیت سیاسی نیست.

بی‌گمان، هر کسی با هر تعلق قومی و مذهبی، مادامی که در چارچوب قوانین جاری کشور خدمتگزار مردم و با مردم است نه در مقابل مردم، یار و یاور شما در تحقق شعار وفاق ملی است. در مقابل، آنهایی که با هر وابستگی قومی، مذهبی و سیاسی، با اقدام‌ها و عملکرد ضعیف و نادرست‌شان، هر روز بیشتر از پیش مردم را نسبت به وضعیت جاری بدبین‌تر می‌کنند، منافع‌شان را در ایجاد و گسترش ناامنی می‌جویند.

نتیجه:

مردم را بیشتر دریابید. به مأموران مستقر در مناطقی که اشاره کردم دستور بدهید به جای شلیک مستقیم،

جوانان را در آغوش بگیرند، درک‌شان کنند و مردم را در مقابل خودشان قرار ندهند.

به جای امنیتی کردن فضای کلسی حاکم بر منطقه، دولت هم اندکی به خود بیاید:

فرصت‌های شغلی جدید ایجاد کنید،

کارگاه‌های کوچک تولیدی راه بیندازید،

جوانان را از ویلانی و بلاتکلیفی برهانید،

آنها را به زندگی و آینده امیدوار کنید و

به جای گلوله، عشق به زندگی را تقدیم‌شان کنید.

البته، توجه داشته باشید که هیچکدام از مواردی که اشاره کردم، نصیحت‌بردار نیست. اقدام عملی می‌خواهد.

بی‌تردید، این راهبرد صحیح در مدیریت شرایط نابسامان کنونی است. اگر غیر از این می‌خواهید،

کاری بکنید که دوست دارید!

۱۴۰۳ آذر ۱۶

فرمانده انتظامی شهرستان جازانود:

هر گونه قصور با جدیت و دقت و بر اساس عدالت تحت رسیدگی ویژه قضایی و انتظامی است

فرماندار شهرستان جازانود:

از همه ظرفیت‌های قانونی برای برخورد قاطعانه بامامور خاطی استفاده خواهیم کرد

دکتر نامدار حسینی در خصوص حادثه کشته شدن یک جوان ۲۴ ساله توسط مامور نیروی انتظامی، گفت: از وقوع این حادثه بسیار ناراحتیم ساعت ۲ بامداد که مطلع شدم بلافاصله از مقام قضایی خواستار برخورد قانونی قاطعانه با مسببین حادثه شدم.

وی افزود: از تمام ظرفیت‌های قانونی موجود برای پیگیری موضوع و برخورد قانونی قاطعانه استفاده خواهیم کرد. بامداد امروز یکشنبه ۲۵ آذرماه آقای صهیپ احمدی فرزند محمد جوان ۲۴ ساله اهل علی آباد ساسل ساکن جازانود در پی شلیک مامور نیروی انتظامی در محدوده شهری کشته شد.

گفتنی است با تاکید فرماندار شهرستان و حکم دادستان فرد خاطی مامور انتظامی بازداشت و به زندان دیزل آباد کرمانشاه منتقل شده است. /شه‌قام

دادستان جازانود:

پرونده فوت جوان جازانودی در دست پیگیری است

مذکور شلیک می‌کنند که بر اثر تیراندازی گلوله به جوانی (صهیپ احمدی) که سرنشین خودرو مذکور بوده اصابت کرد و منجر به فوت او شد.

وی در ادامه ضمن تسلیت این حادثه به مردم آگاه و فهیم جازانود و خانواده آن مرحوم اظهار کرد: دادگستری شهرستان جازانود پس از اطلاع از حادثه موضوع را در دستور کار قرار داد.

هاشمی به مردم جازانود اطمینان خاطر داد که با دقت و سرعت نسبت به این پرونده جهت روشن شدن تمام زوایای آن رسیدگی لازم بعمل خواهد آمد.

وی تاکید کرد: پرونده در حال بررسی است و با مشخص شدن جزئیات امر متعاقباً نتایج اطلاع رسانی خواهد شد.

دادستان عمومی و انقلاب جازانود گفت که پرونده جوانی که در این شهرستان بر اثر تیراندازی پلیس فوت شد، در دست پیگیری و رسیدگی قضایی است.

به گزارش ایرنا از دادگستری کرمانشاه؛ محمد امین هاشمی در تشریح جزئیات این حادثه اظهار کرد: براساس اخبار رسیده بامداد روز گذشته یک دستگاه خودرو سواری پژو با پلاک غیربومی پس از توجه نکردن به دستور ایست پلیس متواری شد که در ادامه مورد تعقیب و گریز ماموران نیروی انتظامی قرار گرفت.

وی افزود: پلیس با استفاده از شلیک هوایی به دنبال توقف خودرو مذکور بود که این اقدام مانع توقف نشد.

دادستان جازانود گفت: ماموران انتظامی در نهایت به سمت خودرو

به گزارش ایرنا از پایگاه خبری پلیس کرمانشاه؛ سرهنگ بهروز فخری اظهار کرد: برابر بررسی اولیه؛ بامداد امروز یکشنبه ۲۵ آذر ماموران انتظامی جازانود حین گشت‌زنی به یک دستگاه خودرو پژو ۴۰۵ با شماره پلاک غیربومی (خارج استان) مشکوک می‌شوند.

وی گفت که ماموران با اعلام هشدار ایست و طی چند مرحله اختار قصد متوقف کردن خودرو را داشته که راننده بدون توجه به هشدارهای مکرر پلیس با سرعت زیاد اقدام به فرار کرد.

سرهنگ فخری تصریح کرد: پس از تعقیب و گریز طولانی، ماموران انتظامی ابتدا با رعایت قانون به کارگیری سلاح چند تیر هوایی شلیک کرده که با بی توجهی راننده، در مرحله بعد لاستیک‌های خودرو را مورد هدف قرار دادند.

فرمانده انتظامی جازانود افزود: پس از توقف خودرو، راننده و یکی از سرنشینان با توجه به تاریکی هوا اقدام به فرار کرده و در ادامه ماموران پس از رسیدن به پژو ۴۰۵ فراری متوجه زخمی شدن دیگر سرنشین که در پشت خودرو که فاقد صندلی نشیمن بود، شدند.

وی ادامه داد: ماموران پلیس با مشاهده فرد مجروح به سرعت نسبت به انتقال وی به بیمارستان اقدام کردند اما این فرد با وجود تلاش کادر درمان فوت کرد.

سرهنگ فخری افزود: پس از دستگیری راننده و برابر رسیدگی به عمل آمده راننده خودرو پژو ۴۰۵ دارای سابقه اتهامی و حکم جلب قضایی می‌باشد.

وی در پایان ضمن تسلیت به خانواده متوفی به آن‌ها اطمینان داد که چگونگی ابعاد موضوع و بررسی هر گونه قصور با جدیت و دقت و بر اساس عدالت تحت رسیدگی ویژه قضایی و انتظامی قرار گرفته و نتیجه متعاقباً اعلام خواهد شد.

در همین پیوند کانال اطلاع‌رسانی رستگار یوسفی نماینده مردم اورامانات در مجلس شورای اسلامی نیز نوشت: طی جلسه‌ای که رستگار یوسفی نماینده مردم شریف اورامانات با جناب آقای دکتر حبیبی استاندار استان کرمانشاه و تماس تلفنی که با فرمانده نیروی انتظامی استان داشتند، خواهان پیگیری در خصوص تیراندازی در داخل شهر جازانود که منجر به فوت آقای صهیپ احمدی شده و تاکید بر بررسی سریع ابعاد این حادثه تلخ و برخورد قانونی و قاطع با عوامل متخلف از طریق مراجع ذیربط و سازمان قضایی نیروهای مسلح داشتند.

همچنین یکی از بستگان مرحوم احمدی نیز در متنی که در شبکه‌های اجتماعی منتشر کرده است از پیگیری این موضوع خبر داده و مردم را به آرامش دعوت کرد.

در این متن آمده است: پیگیری امور از مراجع قضایی و اداری هستیم، در همین راستا تماس‌هایی با نماینده اورامانات، فرماندار جازانود، دادستان شهرستان و فرمانده سپاه پاسداران، ریاست دادگستری جازانود و سایر نهاد‌های امنیتی و قضایی برقرار شده و قول مساعد برای احقاق حق و مجازات ضارب از مراجع قضایی داده شده است لذا ضمن دعوت از مردم فهیم شهرستان به آرامش تا حصول نتیجه اطمینان خواهیم داد ذره ای از حق خود برای مجازات شخص ضارب کوتاهی نخواهیم کرد.

همچنین ضارب طی همکاری نیروهای امنیتی و تا به جریان افتادن مراحل قانونی به زندان دیزل آباد کرمانشاه انتقال داده شده است.

اورامانات؛ از حفظ میراث ناملموس تا جذب منابع مالی بین‌المللی برای توسعه

«منظر فرهنگی اورامانات / هورامان، پنجم مرداد سال ۱۴۰۰ در چهل و چهارمین اجلاس کمیته میراث جهانی یونسکو به عنوان بیست و ششمین اثر میراث فرهنگی ملموس ایران در فهرست جهانی یونسکو ثبت شد.»

نیز در ادامه این نشست با بیان اینکه صیانت و حفاظت از منظر فرهنگی هورامان / اورامانات باید با استفاده از ظرفیت‌های میراث ناملموس منطقه انجام شود، گفت: جوامع محلی نقش ویژه‌ای در حفاظت و مدیریت مناظر فرهنگی منطقه جهانی هورامان / اورامانات دارند. «پویا طالب‌نیا» تصریح کرد که فرهنگ زیست در هورامان که به حفظ محیط زیست و طبیعت منطقه منجر شده است می‌تواند به یک الگوی جهانی تبدیل شود. همچنین منظر فرهنگی هورامان یک منظر پویا است که باید برای حفظ این پویایی در آینده منطقه برنامه‌ریزی مناسبی انجام شود.

وی با تأکید بر اینکه حفاظت از اصالت فرهنگی منطقه یک ضرورت است، گفت: استفاده از ظرفیت جامعه محلی با ایجاد اعتمادسازی و خلق اعتبار می‌تواند در این مسیر بهترین راهکار باشد. طالب‌نیا افزود: آموزش جامعه محلی و همراهی دستگاه‌های دولتی از جمله مواردی است که باید در دستور پایگاه برای صیانت از منطقه قرار گیرد.

اورامانات؛ از حفظ میراث ناملموس تا جذب منابع مالی بین‌المللی برای توسعه

مدیر پایگاه جهانی منظر فرهنگی هورامان / اورامانات با یادآوری اینکه ثبت جهانی هورامان / اورامانات با مشارکت مردم انجام شد، اظهار کرد: در حوزه مشارکت مردم هنرمندان، بزرگان و علمای منطقه، نخبگان حامی ما در راه ثبت جهانی بودند و از این رو این منطقه را باید با استفاده از ظرفیت میراث ناملموس حفظ کرد.

مردم منطقه هورامان پس از ثبت جهانی هم‌امید دارند که این رویداد منجر به رونق منطقه در تمام ابعاد شود و هم‌بیم دارند که جهانی شدن آن محدودیت‌ها و موانعی بر سر راه زندگی آنها ایجاد کند و انتظار می‌رود متولیان امر با جدیت به دنبال راهکارهای عملی برای تأثیرگذار مثبت این رویداد در زندگی مردم منطقه باشند و این منظر جهانی را به حال خود رها نکنند. مردم هورامان به درازای تاریخ زندگی مسالمت‌آمیزی با طبیعت کوهستانی منطقه داشته‌اند و خود می‌دانند که حفظ این منظر ابتدا به نفع خود آنها است و آنها بوده‌اند که در قرن‌ها این طبیعت و منظر را حفظ کرده‌اند و هورامان علاوه بر طبیعت زیبا مهد صنایع دستی، موسیقی، لباس و آداب و رسوم خاص است و اینک امید می‌رود جهانی شدن هورامان عاملی محرک برای توسعه منطقه با حفظ میراث ملموس و ناملموس آن باشد و به طبیعت، آداب و رسوم و فرهنگ منطقه آسیبی وارد نکند.

مدیریت منطقه باید رخ دهد تلاش برای تأمین و جذب منابع مالی از فضای بین‌المللی برای توسعه منطقه و افزایش اقدامات پاسدارانه و حفاظتی است. فرمانی تصریح کرد: تضاد منافع دستگاه‌های اجرایی، ساخت و سازهای غیر اصولی و تأمین منابع سه‌چالش مدیریتی منطقه است که باید برای حل آن برنامه‌ریزی کرد. او افزود: معرفی یکی دیگر از نیازهای منطقه است که باید علاوه بر سطح ملی در سطح جهانی نیز باید معرفی شود. مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کرمانشاه در ادامه به استفاده از ظرفیت فرهنگی منطقه جهانی هورامان / اورامانات با برگزاری رویدادهای ملی و بین‌المللی اشاره کرد و گفت: رویدادهایی همچون انارانه می‌توانند به برند منطقه تبدیل شوند.

توجه به فرهنگ بومی منطقه در اولویت پایگاه جهانی است

پایگاه جهانی هورامان / اورامانات در استان کرمانشاه نیز در سالهای اخیر اقداماتی در رابطه با معرفی و حفظ فرهنگ بومی منطقه انجام داده که «سیف‌الله نجبر» مدیر این پایگاه در نشست پژوهشی به برخی از آنها اشاره کرد و گفت: برگزاری نشست‌های تخصصی، آیین جهانی افطار، پنجشنبه‌های قصه‌گویی با هدف آموزش نسل جوان، و ثبت بخشداری باینگان، کلاش و لولم، قلاجی، مساجد تاریخی، گوردخمه روانسر از جمله اقداماتی است که در منطقه انجام شده است.

اورامانات؛ از حفظ میراث ناملموس تا جذب منابع مالی بین‌المللی برای توسعه

مدیر پایگاه جهانی هورامان / اورامانات در استان کرمانشاه افزود: توجه میراث ناملموس و فرهنگ آیینی منطقه در چهارچوب برگزاری رویدادهای گردشگری همچون جشنواره انار و برگزاری نمایشگاه‌های هورامان / اورامانات شناسی در منطقه مورد توجه قرار گرفته است. ثبت ملی بناهای تاریخی، داشته‌های طبیعی و میراث ناملموس منطقه یکی دیگر از اقداماتی است که در دستور کار پایگاه قرار داشته است.

رنجبر اضافه کرد: همچنین برنامه‌ریزی برای رونق صنایع دستی منظر جهانی هورامان / اورامانات نیز در این مدت با برگزاری دوره‌های متعدد آموزشی و برپایی نمایشگاه‌های صنایع دستی و اعزام هنرمندان به نمایشگاه‌های ملی اقدامات ارزشمندی انجام شده است.

منظر هورامان / اورامانات باید با میراث ناملموس حفظ شود

مدیر پایگاه جهانی منظر فرهنگی هورامان / اورامانات

شهرمرزی باینگان در دل هورامان

طی گفتگو با ایرنا و یاد چند جلسه به موضوع گردشگری هورامان اشاره کرده و باتوجه به نگاه و دیدی که نسبت به این منطقه دارد می‌توان به آینده آن امیدوار بود.

به عنوان مثال منوچهر حبیبی استاندار کرمانشاه در دیدار با اعضای شورای عالی افتا استان کرمانشاه با بیان اینکه اورامانات ظرفیت‌های بسیاری دارد؛ اظهار کرد: این منطقه که ثبت جهانی نیز شده است دارای ظرفیت‌های بسیاری برای پیشرفت استان کرمانشاه است و به مدیران اقتصادی تأکید می‌کنم از ظرفیت‌های اورامانات به نفع این منطقه و استان استفاده کنند.

شروع نخستین سفر شهرستانی استاندار از پناه نیز نوید روزهای خوب منطقه اورامانات را می‌دهد؛ حبیبی روز گذشته در شورای اداری این پناه با هم به مقوله گردشگری در اورامانات اشاره کرد و گفت: اورامانات قطب گردشگری استان است و ظرفیت‌های منحصر به فرد آن می‌تواند اقتصاد منطقه را متحول کند با این حال باید تلاش کنیم فرهنگ و اصالت مردم کرد و پناه حفظ و این فرهنگ به مناطق دیگر منتقل شود.

این نوع نگاه مدیر استان کرمانشاه به گردشگری منطقه هورامان امید را در دل مردم این دیار ایجاد کرده است و می‌تواند استاندار با بسیج منابع و امکانات و تأکید به سازمان‌ها و ادارات منابع بر سر راه توسعه گردشگری در اورامانات را بردارد؛ موضوعی در شورای اداری پناه که مدیران ذریعط از جمله در حوزه گردشگری و میراث فرهنگی حضور داشتند بر آن تأکید و تصریح شد.

توسعه منطقه با تکیه بر ارزش‌های بومی محقق می‌شود

پس از ثبت جهانی هورامان جلسات و نشست‌های متعددی در دانشگاه‌ها، مراکز علمی و سازمان‌ها و ادارات استان‌های کرمانشاه و کردستان پیرامون اهمیت این رویداد و بیم‌ها و امیدها درباره آینده این منطقه برگزار شد و شهرداری شهر مرزی باینگان از توابع شهرستان پناه استان کرمانشاه نیز هفته گذشته اقدام به برگزاری نشست پژوهشی در این ارتباط کرد و سخنرانان به تشریح وضعیت کنونی، نیازها و نحوه رویکرد سازمان‌ها و ادارات در ارتباط با این میراث جهانی پرداختند.

داریوش فرمانی مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کرمانشاه در این نشست طی سخنانی با موضوع مدیریت واحد و نقش آن در حفاظت و توسعه پایدار میراث جهانی هورامان / اورامانات، گفت: برای ثبت جهانی منظر فرهنگی هورامان / اورامانات زحمات تلاش‌های فراوانی کشیده شده است و ما باید برای حفظ و صیانت از این مجموعه همه‌توان و ظرفیت خود را به کار بگیریم.

وی تأکید کرد: حفاظت از طبیعت، فرهنگ، گویش، لباس محلی و هر آنچه که به اورامانات هویت می‌بخشد یک وظیفه بسیار سنگین و لازم است که باید به عنوان بخشی از چالش‌های پیش‌رو مورد توجه قرار گیرد.

اورامانات؛ از حفظ میراث ناملموس تا جذب منابع مالی بین‌المللی برای توسعه

او گفت: مدیریت واحد با تأکید بر حفظ ارزش‌ها و با رویکرد توسعه اقتصادی منطقه به عنوان یک رویکرد اساسی باید در اولویت قرار گیرد.

فرمانی با بیان اینکه ثبت جهانی تأثیرات اقتصادی بسیار خوبی در منطقه ایجاد کرده است، افزود: اگر تعداد و کیفیت تاسیسات گردشگری قبل و بعد از ثبت جهانی را بررسی کنید با یک تفاوت کاملاً محسوس و قابل توجه مواجه خواهید شد.

ساخت و ساز غیراصولی یکی از چالش‌های مدیریتی منطقه هورامان

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان کرمانشاه اظهار کرد: یکی از اتفاقاتی که در حوزه

که ساکنان هورامان / اورامانات، هزاران سال در تعامل با طبیعت زندگی کرده و این تعامل را می‌توان در باغ‌های پلکانی، معماری پلکانی زندگی هوار نشینی (کوچ‌گاه های موقت)، جشن‌ها و آیین‌های اصیل، صنایع دستی منحصر بفرد منطقه و... مشاهده کرد.

منطقه هورامان دارای قدمت تاریخی با پیشینه‌ای کهن فرهنگی، آداب و رسوم و نمادهای فرهنگی ویژه‌ای است که هر کدام از این نمادها روشنگر گوشه‌هایی از زوایای فرهنگ غنی و پرر این منطقه را نمایان می‌کند. پیشینه سکونت در این منطقه به پیش از تاریخ بر می‌گردد که کشف قبایلهای هورامان وجود حاکمیت آشوریان، مادها، هخامنشیان و یونانیان را تأیید کرده است.

کهن‌ترین آثار سکونت انسان در بررسی‌ها و کاوش‌های باستان‌شناسی در اطراف روستای هیچ‌یافت شده و مربوط به دوران پارینه سنگی است که طبق گزارش باستان‌شناسان بیش از ۴۰ هزار سال تا حدود ۱۲ هزار سال قدمت دارند.

معماری پلکانی اورامان تخت و خانه‌های دیدنی آن، روستا را به شکل هرم گونه درآورده است که در راس این هرم قلعه‌ای باستانی قرار دارد.

جهانی شدن هورامان بازتاب خوبی در میان مردم منطقه داشت و آنها امیدوارند که این ثبت شدن در یونسکو به رونق گردشگری منطقه و به تبع افزایش درآمد، اشتغالزایی و رونق اقتصادی هورامان کمک کند موضوعی که اگرچه کمک زیادی به حضور گردشگران داخلی و خارجی در این منطقه در سال‌های اخیر کرده اما به نظر می‌رسد جای کار فراوانی دارد تا زیرساخت‌های گردشگری منطقه نیز تقویت شود و هورامان به یکی از مناطق مقصد گردشگری تبدیل گردد.

اورامانات؛ از حفظ میراث ناملموس تا جذب منابع مالی بین‌المللی برای توسعه

افزایش امیدواری‌ها به توسعه هورامان با رویکرد امیدبخش استاندار جدید کرمانشاه

دید استاندار کرمانشاه به مقوله گردشگری در تقویت این بخش بسیار مهم است و خوشبختانه منوچهر حبیبی از همان بدو انتصابش در روزهای اولیه آذرماه جاری تاکنون

به گزارش ایرنا؛ یک پس از سه سال و چهار ماه از رویداد ثبت منظر اورامانات در میراث فرهنگی یونسکو متولیان امر معتقدند که برای رونق گردشگری در منطقه هورامان باید توجه جدی به این منظر شود تا شاهد تأثیرگذاری ملموس آن بر روی اقتصاد مردم منطقه باشیم.

هورامان پسا جهانی شدن؛ از حفظ میراث ناملموس تا جذب منابع مالی بین‌المللی برای توسعه منطقه

«مدیریت واحد با تأکید بر حفظ ارزش‌ها و رویکرد توسعه اقتصادی منطقه به عنوان یک رویکرد اساسی در منطقه هورامان باید در اولویت قرار گیرد» این گفته مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان کرمانشاه است و معتقد است که دستگاه‌های اجرایی نیز برای رونق بخشیدن به منطقه هورامان باید پای کار بیایند تا این جهانی شدن ثمره‌ای برای منطقه داشته باشد.

پرونده ثبت جهانی منظر فرهنگی اورامانات / هورامان در استان‌های کرمانشاه و کردستان با حدود ۴۰۹ هزار هکتار عرصه و حریم قرار دارد که ۱۰۶ هزار هکتار آن مربوط به عرصه و ۳۰۳ هزار هکتار نیز جزو حریم است. هورامان یا اورامان نام منطقه‌ای تاریخی با بافت پلکانی و آداب و رسوم بسیار خاص است که بخش‌هایی از شهرستان‌های سروآباد، سنندج و کامیاران در استان کردستان و شهرستان‌های روانسر، پناه، جوانرود و ثلاث باباجانی در استان کرمانشاه را شامل می‌شود.

بخش اصلی منظر فرهنگی هورامان / اورامانات شامل دره‌های ژاوه رود، اورامان تخت، لهن است. حدود ۷۰۰ روستا در منطقه اورامانات / هورامان قرار دارد؛ در سال ۱۳۹۹ ارزیابی میدانی منظر فرهنگی اورامانات / هورامان توسط یک ارزیاب ایکوموس جهانی انجام شده است.

رودخانه سیروان

منطقه هورامان / اورامانات منطقه‌ای فرهنگی در غرب کشور بین دو استان کردستان و کرمانشاه واقع شده که دارای کوه‌های سر به فلک کشیده و رودهای خروشان است. وجود این عوامل طبیعی دره‌هایی را شکل داده

گزارش

کرمانشاهی‌های قدیم شب یلدا چه می‌کردند؟

ایسنا/کرمانشاه به گفته کارشناس میراث فرهنگی ناملموس کرمانشاه، مردم کرمانشاه قدیم در شب یلدا آیین‌های مختلفی را اجرا می‌کردند. عزیز مصطفایی در گفت و گو با خبرنگار ایسنا، با اشاره به قدمت کهن شب یلدا در منطقه زاگرس، اظهار کرد: البته یلدا واژه‌ای سریانی است که گفته می‌شود از دوره ساسانی وارد زبان فارسی شده و تا پیش از آن به شب یلدا، شب «چله» گفته می‌شد. واژه‌ای که هنوز بین مردم کردنشین منطقه زاگرس رواج دارد. وی با بیان اینکه آیین شب یلدا یا همان شب چله برگرفته از تقویم کشاورزی مردمان این منطقه است، عنوان کرد: در تقویم کشاورزی مردمان منطقه زاگرس، اول دی ماه شروع زمستان است، زمستانی که ماه اول آن به جای ۳۰ روز، ۴۰ روزه است که به آن چله بزرگ گفته می‌شود و به ماه بعد از آن که ۲۰ روز است، چله کوچک می‌گویند.

مصطفایی در خصوص فلسفه جشن شب یلدا در آخرین شب پاییز و شروع دی ماه هم اظهار کرد: خود واژه دی (این واژه در انگلیسی از زبان فارسی گرفته شده) به معنی روز است، یعنی زمانی که شب تمام می‌شود و روشنایی روز بدنبال آن خواهد آمد. وی خاطر نشان کرد: تا چند قرن پیش نه جاده آسفالت‌های در روستاها بود و نه برق، گاز و لوله کشی آب و اینترنت، همین امکانات باعث شده بود تا زندگی در

این شب، خوراک‌هایی سرو می‌شد که در گذشته عموماً میوه‌های خشکی بود که خانواده‌های کرد در فصل برداشت محصولات باغی آن را تهیه می‌کردند و در گستره استان به آن "شوچره" و در منطقه اورامانات "هچ کوچ" گفته می‌شد.

کارشناس میراث فرهنگی ناملموس استان اضافه کرد: باتوجه به اینکه از دیرباز باغات انار فراوانی در این منطقه وجود داشته، علاوه بر میوه‌های خشک، انار هم پای ثابت شب نشینی شب یلدا بوده است. وی ادامه داد: در سال‌های اخیر هندوانه هم به شب نشینی‌های ما وارد شده، در حالی که اساساً هندوانه خاص این منطقه نبوده و بعدها آن را اضافه کرده‌اند. مصطفایی در خصوص بازی‌ها و دیگر آیین‌هایی که در این شب برگزار می‌شد نیز گفت: برای اینکه آیین شب طولانی سپری شود، بازی‌های مختلفی در دوره‌های شب خانوادگی برگزار می‌شد که از جمله آنها می‌توان به «گوروا بازی» اشاره کرد، بازی که شبیه گل یا پوچ است و در آن از جوراب‌های دستبافت خاص این منطقه برای پنهان کردن گل استفاده می‌کردند.

وی «چوزان» و «زوران» را از دیگر بازی‌های رایج در شب چله معرفی کرد و افزود: چوزان نوعی بازی فکری مثل صفحه شطرنج است که افراد با سن بالا انجام می‌دادند. اجرای بازی زوران هم توسط پسرهای نوجوان در این شب انجام می‌شده است. کارشناس میراث فرهنگی ناملموس استان اظهار کرد: روایت داستان‌ها، مثل‌ها و مثل‌ها از دیگر آیین‌های این شب بوده است. در این شب افرادی که قصه گو بودند و به اصطلاح مردم قدیم کرمانشاه به آنها رازگو می‌گفتند، با مهارت بسیار زیاد و هیجان خاصی داستان‌هایی مانند خسرو و فرهاد، شیرین و پرویز، شاه عباس و داستان‌های شاهنامه را در دوره‌های شب یلدا تعریف می‌کردند. وی تأکید کرد: برای اینکه محیط خانه‌ها گرم باشد، از بخاری‌های هیز می و کرسی استفاده می‌کردند و اعضای فامیل همگی دور کرسی جمع می‌شدند و آیین‌هایشان را برپا می‌کردند.

با پایان فصل پاییز و شروع دی ماه، روز طولانی‌تر و شب کوتاه‌تر می‌شود، برای همین مردم این منطقه آخرین شب از پاییز را جشن می‌گیرند، دور هم جمع می‌شدند و منتظر می‌ماندند تا صبح شود و طلوع روشنائی را ببینان. اینک اینک مردم در شب یلدا غلبه نور بر تاریکی را جشن می‌گیرند، تصریح کرد: یکی از رسوم کهنی که مردم این منطقه در شب یلدا یا همان شب چله آن را انجام می‌دادند، جمع شدن افراد، اقوام و خویشاوندان دور هم بود. وی به پاره‌ای از رسم مردم کرمانشاه در شب چله اشاره کرد و گفت: در دوره‌های خانوادگی و دوستانه در

با پایان فصل پاییز و شروع دی ماه، روز طولانی‌تر و شب کوتاه‌تر می‌شود، برای همین مردم این منطقه آخرین شب از پاییز را جشن می‌گیرند، دور هم جمع می‌شدند و منتظر می‌ماندند تا صبح شود و طلوع روشنائی را ببینان. اینک اینک مردم در شب یلدا غلبه نور بر تاریکی را جشن می‌گیرند، تصریح کرد: یکی از رسوم کهنی که مردم این منطقه در شب یلدا یا همان شب چله آن را انجام می‌دادند، جمع شدن افراد، اقوام و خویشاوندان دور هم بود.

گردشگری

اورامانات باید در سطح جهانی معرفی شود

مدیرکل میراث فرهنگی استان کرمانشاه بر لزوم استفاده

از ظرفیت‌های فرهنگی منطقه اورامانات برای برگزاری رویدادهای ملی و بین‌المللی تأکید کرد و گفت: انارانه پایه از جمله این ظرفیت‌هاست که می‌تواند به برند منطقه تبدیل شود.

داریوش فرمانی در نشست پژوهشی پایگاه میراث جهانی منظر فرهنگی هورامان/ اورامانات به میزبانی شهرداری باینگان، اظهار کرد: برای ثبت جهانی منظر فرهنگی هورامان/ اورامانات زحمات و تلاش‌های فراوانی کشیده شده و باید برای حفظ و صیانت از این مجموعه همه توان و ظرفیت خود را به کار بگیریم. وی افزود: حفاظت از طبیعت، فرهنگ، گویش، لباس محلی و هر آنچه که به اورامانات هویت می‌بخشد یک وظیفه بسیار سنگین و لازم است که باید به عنوان بخشی از چالش‌های پیش رو مورد توجه قرار گیرد.

مدیرکل میراث فرهنگی استان گفت: مدیریت واحد با تأکید بر حفظ ارزش‌ها و با رویکرد توسعه اقتصادی منطقه به عنوان یک رویکرد اساسی باید در اولویت قرار گیرد.

وی با بیان اینکه ثبت جهانی اورامانات تأثیرات اقتصادی بسیار خوبی در منطقه ایجاد کرده، افزود: اگر تعداد و کیفیت تاسیسات گردشگری قبل و بعد از ثبت جهانی را بررسی کنیم با یک تفاوت کاملاً محسوس و قابل توجه مواجه خواهیم شد. فرمانی ادامه داد: یکی از از اتفاقاتی که در حوزه مدیریت منطقه باید رخ بدهد، تلاش برای تأمین و جذب منابع مالی از فضای ملی و بین‌المللی به منظور توسعه منطقه و افزایش اقدامات پاسدارانه و حفاظتی است.

وی تصریح کرد: تضاد منافع دستگاه‌های اجرایی، ساخت و سازهای غی اصولی و تأمین منابع سه چالش مدیریتی منطقه هستند که باید برای حل آن برنامه‌ریزی کرد. مدیرکل میراث فرهنگی استان افزود: تبلیغ و معرفی یکی دیگر از نیازهای منطقه است که باید علاوه بر سطح ملی، در سطح جهانی نیز معرفی شود.

وی در ادامه بر لزوم استفاده از ظرفیت فرهنگی منطقه جهانی هورامان/ اورامانات با برگزاری رویدادهای ملی و بین‌المللی اشاره کرد و گفت: رویدادهایی همچون انارانه می‌تواند به برند منطقه تبدیل شود. سیف‌الله رنجبر مدیر پایگاه جهانی هورامان/ اورامانات در استان کرمانشاه نیز در این نشست با ارائه گزارشی از عملکرد یک ساله این پایگاه، اظهار کرد: برگزاری نشست‌های تخصصی، آیین جهانی افطار، پنجشنبه‌های قصه‌گویی با هدف آموزش نسل جوان، مرمت ساختمان‌های بخشداری باینگان، مسیر گردشگری کلاش و لولم، قلاجی، مرمت مساجد تاریخی، گوردخمه روانسر و... از جمله اقداماتی است که در

منطقه انجام شده است. وی افزود: توجه میراث ناملموس و فرهنگ آیینی منطقه در چهار چوب برگزاری رویدادهای گردشگری همچون جشنواره انار و برگزاری نمایشگاه‌های هورامان/ اورامانات شناسایی و... در منطقه مورد توجه قرار گرفته است. رنجبر ادامه داد: ثبت ملی بناهای تاریخی، داشته‌های طبیعی و میراث ناملموس منطقه یکی دیگر از اقداماتی است که در دستور کار پایگاه قرار داشته است. رنجبر در پایان گفت: همچنین برنامه‌ریزی برای رونق صنایع دستی منظر جهانی هورامان/ اورامانات نیز در این مدت با برگزاری دوره‌های متعدد آموزشی و برپایی نمایشگاه‌های صنایع دستی و اعزام هنرمندان به نمایشگاه‌های ملی انجام شده است.

منظر جهانی هورامان اورامانات باید با میراث ناملموس حفظ شود

پویا طالب‌نیا مدیر پایگاه جهانی منظر فرهنگی هورامان/ اورامانات نیز در این نشست عنوان کرد: جوامع محلی، نقش ویژه‌ای در حفاظت و مدیریت منظر فرهنگی منطقه جهانی هورامان/ اورامانات دارند.

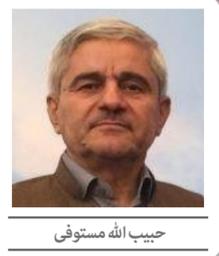
وی افزود: فرهنگ زیست در هورامان که به حفظ محیط زیست و طبیعت منطقه منجر شده می‌تواند به یک الگوی جهانی تبدیل شود. طالب‌نیا تصریح کرد: منظر فرهنگی هورامان یک منظر پویا است که باید برای حفظ این پویایی در آینده منطقه برنامه‌ریزی مناسبی انجام شود. وی با تأکید بر اینکه حفاظت از اصالت فرهنگی منطقه یک ضرورت است، گفت: استفاده از ظرفیت جامعه محلی با ایجاد اعتمادسازی و خلق اعتبار می‌تواند در این مسیر بهترین راهکار باشد.

مدیر پایگاه جهانی منظر فرهنگی هورامان/ اورامانات افزود: آموزش جامعه محلی و همراهی دستگاه‌های دولتی از جمله مواردی است که باید در دستور پایگاه برای صیانت از منطقه قرار گیرد. وی با اشاره به اینکه ثبت جهانی هورامان/ اورامانات با مشارکت مردم انجام شد، اظهار کرد: در حوزه مشارکت مردم، هنرمندان، بزرگان و علمای منطقه و نخبگان حامی ما در راه ثبت جهانی بودند. طالب‌نیا در پایان تأکید کرد: منظر جهانی هورامان/ اورامانات را باید با استفاده از ظرفیت میراث ناملموسش حفظ کرد.

بر پله‌ی چله و بلندای یلدا

استاد حبیب اله مستوفی از چهره‌های پژوهشگر و صاحب نظر حوزه تاریخ، فرهنگ و فولکلور در منطقه هورامان، به بهانه فرارسیدن شب چله مطلبی به نگارش درآورده است که در ادامه می‌خوانید:

با همه درد امید درمان است که آخری بود آخر، شبان یلدا را (سعدی)

این سخن مادر بیدار دل اینک خفته در سینه‌ی سرد خاک را هنوز در گوش دارم که می‌گفت: پله اول زمستان چله بزرگ و پله آخرش چله کوچک است و «ده‌خیله‌ن روئه! نه‌ه‌ولی چله‌و ناخوری چله مه‌ده له‌له» یعنی فرزندم! دستم به دامنم، در ابتدا و انتهای چله از گردنه‌ها و مسیرهای کوهستانی عبور نکن.

اینک در شب چله (یلدا)ی سال ۱۴۰۳ خ شاید به دلیل گرم تر شدن زمین از آن برف‌های سنگین خبری نیست و به

دلیل پیشرفت تکنولوژی گردنه‌های فیزیکی و صعب‌کمر کش کوهها و حتی فراز قله‌ها را هم انسان شده و شب پاییز را به عنوان طولانی‌ترین شب بهانه دور همی‌ها قرار می‌دهند. هم‌زمان گوشم به خبرها و چشمم به بازبینی یادداشت‌های گذشته ام گرم است. برآستی در این گوشه ربع مسکون (خاور میانه) زمستان و یلدا دو چنداند، انسان‌ها در این سرزمین به دلایل پیدا و پنهان در میان زمستان و یلدا معمول طبیعت گرفتار زمستان روحی و فکری و یلدا ی بلند و تاریک غیر طبیعی شده‌اند که طبیعتش را می‌توان به آسیایی تشبیه کرد که گویی با خون بی‌گناهان می‌چرخد و ظاهراً قصد توقف ندارد. گردنه‌ها و گریه‌های امروز چنانند که تکنولوژی نه تنها قصد گشودن آنها را ندارد که گاهی وسیله مسدود کردن بیشترشان می‌شود.

آیا خاور میانه در این یلدا‌های متوالی و مله‌گردنه‌های مختلف و سخت، عبوری آسان بر مدار آزادی و انسان محوری را تجربه خواهد کرد؟

از خبرهای می‌گذرد و در میان یادداشت‌ها به ابیاتی به زبان فارسی و زبان مادری

می‌رسم که به فاصله ۴۶ سال از یکدیگر سروده شده‌اند اما هر دو امید آفرینند، بخشی از شعر خفاش شب زنده یاد شاملو (ای سبیده سحر! تا کی با ما قهری؟ بس کن) هدراله ماتل عیسا نه‌فه‌سین (شکوفه درانتظار دم مسیحایی توست) بیتشکی‌ثاواتی واقو جمیوه (گهواره آرزو منتظر جنبیدن و تحرک است) پانه‌و‌ناره‌زوی ماقوو جمیوه (سرای آرزو نگران و مهسوت نجوایی است) بابیو مه‌یل له‌یل به له‌نچه‌و لاره (بگذار شمیم با کرشمه و ناز آمدن لیلا) توفوو خ‌م باری که‌رق‌ناره (کولاک غم‌ها را دور کند)

سحر به می‌یلی هه‌تا که‌ی؟ وه‌سین! (ای سبیده سحر! تا کی با ما قهری؟ بس کن) هدراله ماتل عیسا نه‌فه‌سین (شکوفه درانتظار دم مسیحایی توست) بیتشکی‌ثاواتی واقو جمیوه (گهواره آرزو منتظر جنبیدن و تحرک است) پانه‌و‌ناره‌زوی ماقوو جمیوه (سرای آرزو نگران و مهسوت نجوایی است) بابیو مه‌یل له‌یل به له‌نچه‌و لاره (بگذار شمیم با کرشمه و ناز آمدن لیلا) توفوو خ‌م باری که‌رق‌ناره (کولاک غم‌ها را دور کند)

فرهنگ

كوچى دوایى گه نجان دواروژى ته ماوی نیشتمان

ویزای دهر برینی پرسه و هاو خه می له گهل سه رجه م بنه ماله داخداره کان که له م چهن پوژه به هو ی کوچی دوایی نازیزانیان له کوردستان نازیه تبار بوون، له یه زدانى مهن داواکارم پوچی هه موویان به به هه شت شاد و ئوقره یی و دل گه وره یی به سه رجه م لیقه و ماوان ببه خشیته.

ناسیح مه محمودی

دهوایا به ژیانیکی پر له نارامی و دلخوشی بژین، له ریگه ی بژوئیکی به ناو کولبه ری دلۆپ دلۆپ خوینیان به سه ر زهوی برژیت و که سیش خو ی نه کا به خاوه نی گیانی هه لوهریویان. جا برایان و خو شکانی به هه ست و نیشتمانپه روه، وه ک نه حمه د موختاری جاف دهلی له خه هه ستن ملله تی کورد خه زه رانه، تکایه با هه موومان له حیاتی خه مساردی له ناستی ئه م کاره ساته دلته زینانه، ئه وه ی له ده ستمان دیت بۆ به رگری له سللامه تی و سه ربه رزی دواروژی باشتری گه نجانمان دریغی نه که یین. تکایه بۆ خاتری خوا و پیغه مبه ر و هه ر که س و شتیگ پیروژه له لاتان با له مه زیاتر خو مان له ناستی ئه م مالویرانی و ره نه بریبه که ر و کویر نه که یین. دلنیا م گه ر له سه ر ئه م ره وته بین و هیچ دهنگاوکی خیرا هه لئه گرین، به داخیکی زوره وه ئه و خه م و هه سره ته که ئیستا ها له سه ی دلی دایک و باوک و خو شک و برا و ژن و منالی ئه م گه نجانته، به رۆکی گشت بنه ماله کانمان ده گریته و ئه و کات ناخ و که سه ر و ناله و قورپیوان هیچ ده ردیگمان لئ ده وا ناکات. هیوادارم به زووترین کات رابچه کین و به ئه زموون وه رگرتن له م کاره ساته ناخ هه ژینانه، ههنگاوایی کردیه یی بۆ گورانی ئه م وه زعه بگریه به ر و له مه زیاتر شایه تی هه وری خه م و ماتم به سه ر شار و ولاتمان نه بین.

ئایا به رپرسیاریه تی خو یان له به رامبه ر خودا و گهل و نیشتمان جیبه جی کردوه؟ من بۆ خو م دلنیا م ئه گه ر ماموستایانی ئایینی و فیزیکه و زانکۆکان، ئه گه ر کومه لناس و ده رونتاس و یاساناسه کان، ئه گه ر دوکتور و پزیشک و پسپوورانی خو راک و ده رمان، ئه گه ر نووسه ر و بیرمه ند و رۆشنییران له بواری پاراستنی گه نجان و ژیانه وه ی دواروژیان ههنگاوی ئه رینیان هه لبگر تبا، ئیستا ومان لی نه ده هات که هه ر چرکه یه ک مالیکمان و هه ر کاژیریک بنه ماله یه کمان و هه ر پوژ گوند و شاریکمان و هه ر هه فته ناوچه یه که مان و بگره گشتی نیشتمان داغدار بیت. زور به داخه وه که رۆژ نییه هه والی کوچی دوایی نه ک یه ک نه فه ر، بگره چه ند که س له خزم و که س و هاوشاری و هاو زمانه کانمان نه بیستین و نه بینین و دل و جه رگمان ژان نه یسوو ئینیت، که چی ومان لیهاتوه ئه م هه وال و مه یه تیانه به ئاسایی ده زانین و بگره چاوه ربی دوخی له مه خرپتریح ده که یین. پرسیا ر ئه وه یه تا چه ند سال له مه به ر کاممان بیری ئه وه مان ده کرد که مناله کانمان هه ر به گه نجی شیر په نه بگرن و جه لته ی دل و میشک وه ک خه زانی پاییز هه لیان وه رینیت؟ کینان ده هات به میشکیا که به ماشینی خو مان ئیزرایل به قه ره ویل بۆ منالمان تیار که یین؟ یانژی کاممان له خه ونیج ئه وه مان ده دیت که نازیزانی ئیبه که

ته نشتی ئیبه دا ده ژین، نه ک ئه وه ی ها له ژیر خاک و به ردا و خه لک به نیتی خه زینه به شوینیدا ویل و وه یلان. جا پرسیا ر ئه وه یه کومه لگای ئیبه و ئه وانیه ده بیت له ناستی پاراستنی ئارامی، سللامه تی، سه ربه رزی و سه رکه وتنی تاک به تاکی کومه لگا به تاییه ت گه نجان تی بگوشن و ئه وه ی له ده ستیان دیت ده بی بیکن، ئایا کردویانه یا نا؟

تا قه ت پروکینه، به پیویستم زانی ئه م نووسراوه ئاراسته ی هه موو چین و تویره کان بکه م: له فه رهنگ و که لتووری کوردی، یه کئ له سامان و سه رمایه سه ره کیهی کانی نیشتمان به و چینه له کومه لگا ده وتریت که ته مه نیان ها له نیوان پانزه بۆ سی سال و هه ر بویه به م پیژ و تویره له نازیزانمان ده لین 'گه نج' یانی گه نجی نیشتمان، یانی سامانی ولات ئه و کور و که چه نازیزانه له

هه ره ها که هه موومان ناگادارین به داخه وه دیارده ی کوچی دوایی و ناواده ی گه نجان بوته ئاخى سه ر دلی تاک به تاکی کومه لگا و هه ر بویه و به ئومیدی دۆزینه وه ی ریگه چاره ی گونجاو بۆ که م کردن و بگره هه نیشتنی ئه م به لا

وتاری ماموستا سه لاهه دین ئاشتی له پوړه سمی راگه یاندنی خه لاتی هه ژار

راست خه لاتی قه له می هه ژار؟ بۆ یه کی دیکه نا؟

هۆکار زۆرن، به لام له هه مووان به رچاوتر فره لایه ن بوونی قه له می ماموستایه. هه ر له شیعیر و نووسینه وه بگره تا لیکدانه وه و وه رگنیران؛ هه ر له "بۆ کوردستان" وه بگره تا چیشتی مجبور؛ هه ر له م م و زینی ئه حمه دی خانیه پیشه نگه وه بگره تا لیکدانه وه ی شیعیره کانی مه لای جزیری؛ هه ر له شه ره قنامه و هه بنانه بۆرینه وه بگره تا قانونی ئیبنی سینا و سه ره نه جام له قورئانه وه بگره تا وه رددانه وه ی بیر و فه لسه فه ی خه ییام، که فه رموویته؛ ده ستم که برۆیایه خوداناسایی گه ردوونی ترم ده خسته روو سانایی به ده ختی به شی نه زان و نامه ردان با دلخوشیم ئه دا به رانه بری زانایی!

ناناسی، بۆ ئه م خوله ی یه که مه ش زه مانی له به ر نییه! به لی ئه گه ر ماوه یه کی دیاریکراو بۆ چاپ و بلاو بوونه وه ی کتیبه کان دیاری کرابا، بارستی هه نار دنی به ره مه کان که متر ده بوویه وه و کاره که هاسانتر ده بوو، به لام ئه نجومه نی بالای به ر یوه بر دن بۆیه لیبرا له خولی یه که م دا مه و دای زه مانی بۆ کتیبه کان وه برچا و نه گری، تا هیچ که سیک به به ره مه ی دره وشا وه ی نمو ئه وه به ش براو نه بی. ئیبه پیمان خو شبه که وه ره ترین بیرمه ندان و نووسه ران و شاعیران و هه نه ره وهرانی کوردستان له سه ر تاسه ری دنیا دا به ده نگ بانگاوازه که مانه وه بین و ئه گه ر به لاشیانه وه پیویست نه بوو به شدار ی کێ به رکی بن، با به دلخوازی خو یان هه ر میوانمان بن له ری وره سمی دابه ش کردنی خه لاته کان دا و ئه م خه لاتی شانازییه ئه وان به ئیبه ی بیه خشن. دوا و ته م ئه وه یه، ره نگه هه بن به رسن بۆ

پهیدا ده بی، به لککو و لات پتر به ره وه هه لدریان پال پیوه ده نی. ئه گه ر له ولاتیکدا حکومه ت نه ته وه یه ک به پله دوو دابنی و یه کی که به پله یه ک، ده بی بزانی ئه و ولاته زیندانی گه لانه و سه ره نه جامی زیندانی نیش دارمانه. لیبره دا دیسانیش ده چه وه سه ر روانگه و ریپازی به خودا چوونه وه ی ده سه لات، گه رچی زوری و ده رده نگ که و ته وه، به لام به ئاواته وه ین به ره مه سی چاکی هه بی. کورد ده لی: زه ره له نیوه ش بگره پته وه هه ر چا که، گه رچی لیبره له نیوه و میوه ی تپیه ریوه. به راستی قه ره بوو کردنه وه ی رابردووی تال له هه موو بواره کان دا پیویستی به روو راستییه، نه ک رواله په رستی، چونکه گوریسی ناراستی کورته و ئاکامی ناله باری لیده که ویته وه.

خو شه و یستان!

ئه و به ریزانه ی فکری ئه م خه لاته یان هینا وه و گه لاله یان بۆ دارشتوو و پاشان په رپه ویان بۆ نووسیوه و ده بیان کو بوونه وه بیان بۆ ئه نجام داوه و کاریان له سه ر کردوه و له گهل کوسپه کان که و تونه ملانه و نه به ز یون، هیوایان به گوران بووه و وایان لیکدا و ته وه ناکری و ناتوانی سیاسه تی فه ره ته نگه هه روا به چه قبه ستوویی بروا و چه شنیگ بی به شی به شمان بی. کام دام وه زگای حکومه تی ری بۆ خو ش کردوون، بی گومان ئه رکی خو ی به چی هینا وه و که وتو ته پاراستنی قازانج و به رژه وه ندیبه کان له م خا که و له ده ره وه ی ئه م خا که دا. بۆیه ئاواته خا زاین ئه وه ی ئیستا و ده ی ها تووه و ئیبه ها تووین په رده ی له سه ر لاده یین و به دنیا ی بناسننن، ده نگانه وه و ره نگدانه وه ی زانست و زانین بی و هیچ په رده و په رژیکی به ده دوری نه سوو ریته وه. پیویسته روون بیته وه که خه لاتی قه له می ماموستا هه ژار سه رباری ئه وه ی سنوور

ژیر و زانا و خاوه ن بییر و هه نه ره مند ساز بکا! ناتوانی مرۆف تیکداته وه و سه ره له نوی دابیری ژیته وه، به لام ئه وه نه دیاره، ئه وانیه به بروای شاره زایان و پسپووران ده گه نه لووتکه له بواری خو یان دا و شایانی خه لاتن، هه م ئه رکیکی زیاتر ده که ویته سه ر شانیان و هه م تر ووسکانه وه یان ده بیته ده نه ده ری بیروردانی دیکه و شیلگیریان ده کا له سه ر دریژه ی ریپازه که یان. زور به داخه وه ده بیان سال دوا ی نه مانی ده سه لاتی گه ندله ی پادشایه تی هه تا ئه مرۆش هه لیکی ئاوا بۆ ئیبه ی کورد نه ره خسا وه له ئیران و ره و تیکی فه رامۆش کردن و سیاسه تیکی په راو یز خستن له ئارادا بووه، به لام وا دیاره و وا ویده چی به پیی ئال و گوره کانی جیهان و هه لگه رانه وه ی خیرای بارو دوخ و لاپه ره کانی سه ره رده م، ئه نگووتنی تیشکه یه کی تیگه بیشتن له ئاسوی به خودا چوونه وه دا، ده سه لاتی راهه ژانده بی و تووشی شیوه یه ک قو لبو و نه وه ی کردی. ره وتی سیاسه ت وایه، ناکری هه له و خلیسکانی تیدا نه بی، به لام ئه وه نه ده ی ده زانم به درژیایی میژوو میله تی کورد له هه موو پارچه کان دا، زیاتر هه ر نه وی و نه رمی کیشا وه و ئه وه ده سه لاتداران بوون شه ریان پی فرۆشتوون، وه ک چۆن هه ر ئیستا له سووریا وایه و تیروریستانی ژیربال و په ره ره ده ی قوتابخانه ی روانگه تاریکی ئه ردوغان چی نه ماوه ده ره ق کورد و کوردستان نه یکه ن. هیوادارین کاروانی شه و په رستان له هیچ جیگایه ک نه گاته جی و به ره و نه مان مل بنی. زه مان زه مانی خوینده وه ی ئیسانه به رامبه ر به ئیسان و هینانه گوری دین و ریچکه دین و توخم و توره مه و زمان، به تاییه ت له لایه ن ده سه لاتدارانه وه نه ک لیکتر زانی زیاتری لی

روژی دوو شه ممه 24 ی سه رما وه زی 1403 ی هه تاوی ریوره سمی راگه یاندنی خه لاتی قه له می هه ژار له زانستگای کوردستان به ریوه چوو و ماموستا سه لاهه دین ئاشتی له و ریوره سمه دا و تاریکی پیشکه ش به ئاماده بووان کرد. **کوردپریس** ده قی وتاری ماموستا سه لاهه دین ئاشتی، له "ریوره سمی راگه یاندنی خه لاتی قه له می هه ژار" زانستگای کوردستان، به مشیوه یه: به ناوی په ره رنده ی جیهان گه نجت ده وی؟ ره نجی ده وی، وا هات، وا چوو کئ گول ده چنی، درکی له ده سته راجوو تا شانه نه بوو له ته له ت و جه رکی پاره که ی ده سته ی کاکولی جوانیکدا چوو؟ میوانانی خو شه ویست، ماموستایان و پسپووران و شاره زایانی نازین، دیسانه وه به خیر بین سه ر سه ر و سه ر چاوان. وه کوو ئاشکرایه ئیستا له نیو زوره ی گهل و نه ته وه کانی دنیا دا و باوه، که هه موو هه لیکی دره وشا وه ده خا زنه وه بۆ گه شه و په ره ی بییری مرۆف و ره خساندنی ده ره فه تی خو شبووی و شیوه یه ک یه کسان ی و تپیه لچوون به ره و که شه کله لانی پیشکه و تن و برووسکانه وه ی نیشتمان. ره نگه دانانی کومه لیک ناوه ند و دامه زرا وه ی پسپوورانه به مه به سته هه لسه نگاندن و ترخانده ی به ره م و شوینه واری ئه ندیشه و تیکوشانی ریویرانی سه رجه م ریپازه کان، یه کیک له و هه نگا وه به ری و جیبانه بی، که بتوانی ده رگا و ده روازه یه ک به ره و رووی به رزه بییران دا بکاته وه و له مه و دای روژگار دا هانده ری تیکرای و هه چه کان بی، به تاییه ت و هه چه و به ره ی چالاکی ئیستا و داها توو. ئیبه ده زانین که هیچ خه لاتیگ ناتوانی مرۆفی

میراث خالو حسین کوهکن به روایت کم‌سن‌ترین راهنمای گردشگری ایران

درباره «حسین کوهکن»

حسین عثمانی ملقب به خالو حسین ششم مهر ماه سال ۱۳۰۹ در شهرستان جوانرود به دنیا آمد و پنج مرداد سال ۹۵ در ۸۶ سالگی به علت کهنسنت جان به فردا فرستاد.

وی در زمان حیاتش گفته بود: «زمانی که خانه و کاشانه خود را در جنگ تجمیلی از دست دادم اقدام به کندن کوه سخت و سنگی کردم و با تلاش و زحمت موفق به احداث یک ساختمان در دل کوه شدم».

خالو حسین خیر و نیکوکار هم بود و در سال ۱۳۹۳ و در سن ۸۴ سالگی و در حالیکه تنها زندگی می‌کرد تمام دارایی اش که ۶۰ میلیون ریال بود به مدارس بخش باینگان کمک کرد و در دیدار مسوولان آموزش و پرورش این بخش گفته بود که «با خدای خود عهد بستم هر آنچه را که از گردشگران و مسافران به هنگام بازدید از غار سنگی به من بدهند به جز مبلغی برای رفع نیازهای ابتدایی از جمله خوراک بقیه را در راهی که رضایت پروردگار در آن باشد هزینه کنم و در این راستا به چندین مسجد و اکنون نیز به مدارس باینگان کمک مالی کردم».

سرای سنگی به جانمانده از خالو حسین در منطقه گردشگری «میگوره» شهر بانه وره از توابع شهرستان پاوه است که مقصد گردشگران زیادی از نقاط مختلف کشورمان است.

این اثر سنگی در ۱۷ کیلومتری شهر زیبای پاوه و ۱۴۰ کیلومتری کرمانشاه واقع است.

اورامانات به منطقه‌ای در شمال غربی استان کرمانشاه با حدود ۳۰۰ هزار نفر جمعیت شامل شهرستان‌های روانسر، جوانرود، ثلاث باباجانی و پاوه اطلاق می‌شود.

اورامانات با برخورداری از زیباترین مناظر طبیعی ایران و شهرها و روستاهای پلکانی بر روی کوه؛ چشم‌اندازهای زیبا و پرآب مقصد گردشگران و توریست‌های زیادی در تمام طول سال است.

کرمانشاه - ایرنا - خالو حسین کوهکن حدود ۲۰ سال از عمرش را بصورت پیوسته صرف کندن کوهپای اطراف شهرستان پاوه در دل اورامانات کرد و دسترنج او اکنون به عنوان میراث بر جای مانده به نتیجه اش (فرزند نوه) مقصد گردشگران داخلی و خارجی زیادی است.

به گزارش ایرنا و بر اساس نقل قول بومیان منطقه خالو حسین کوهکن مردی سخت کوش با عشق، علاقه و صبوری در دل کوه با ابتدایی‌ترین ابزار تیشه اثری شگفت‌انگیز در روستای «میگوره» از توابع شهرستان پاوه خلق کرد.

کنده کاری‌های خالو حسین کوهکن این روزها مقصد گردشگران داخلی و خارجی است؛ «عقیل فرجی» نتیجه (فرزند نوه) حسین کوهکن درباره این اثر توضیحاتی را به خبرنگار ایرنا ارائه داد.

عقیل کوهکن گفت که جدم حسین کوهکن نزدیک به ۲ دهه از عمر خود را صرف ساختن سرایی سنگی در دل صخره کوه به طول ۳۰ متر و ارتفاع ۱۲ متر کرد و اثری ماندگار از خود به جای گذارد.

وی اظهار کرد: جدم مرحوم «حسین عثمانی» معروف به «خالو حسین» و مشهور به فرهاد ثانی در دل کوهپای روستای میگوره که به سرزمین سنگ و آب مشهور است با مهارت و تبحر و در عین حال قوه عشق و علاقه غاری دست‌ساز بنا کرده که بی نظیر است و همگان را به تحسین و امانی دارد.

به گفته وی ارتفاع بعضی اتاق‌های این غار به ۱۷۰ تا ۱۸۰ سانتی متر می‌رسد، همچنین ۲ خانه تک اتاقی و ۲ سرای دیگر شامل چند اتاق مجزا یا همان دالان است که هر دالان به دالان دیگری ختم می‌شود.

عقیل می‌گوید از جمله ویژگی‌های اصلی غار دست‌ساز جدمش این است که تنها با کلتگی قدیمی و تیشه‌ای که هیچگاه عوض نشد، ساخته شده است و مهمتر اینکه او به عنوان معلول فقط یک پاداشت.

رودشوها، فرصتی ویژه برای توسعه گردشگری

یادداشت

مهدی خالوندی

رودشوها، فرصتی ویژه برای توسعه گردشگری است. این منطقه متناسب با ظرفیت‌های آن و با لحاظ کردن همه جنبه‌های فرهنگی، اقتصادی و نیازها و با ارائه مناسب و متناسب از داشته‌ها انجام شود تا بتوانیم شاهد تحقق یک دستاورد اساسی و تحول آفرین باشیم.

کشور دوست و همسایه می‌تواند هرکدام گزینه‌های بعدی برگزاری رودشوها، گردشگری معرفی ظرفیت‌های ایران باشند. اتفاقی که می‌تواند در سه جنبه گردشگری سلامت، مذهبی و تفریحی برای کشور تحول آفرین باشد.

گذاشته که بیشترین ثبات و کمترین شکنندگی را در میان سایر بازارهای گردشگری خارجی با توجه به تحریم‌ها و تنش‌های منطقه‌ای دارد، اقدامی بسیار هوشمندانه و دوراندیشانه است.

حضور بیش از ۱۰۰ دفتر خدمات مسافرتی، هتل‌دار، دفتر تسهیل‌گری و مقامات اثرگذار از دو کشور در این رویداد که مشکلات و خواسته‌های خود را در صورت مطرح کرده و برای حل آن چاره‌اندیشی کرده‌اند و ارتباطات لازم برای توسعه همکاری‌ها را گرفته‌اند، قطعاً تأثیرات بسیار مثبتی در آینده گردشگری منطقه خواهد داشت. باید به این نکته توجه کرد حال که معاونت گردشگری کشور به درستی هدف‌گذاری کرده است نباید این مسیر را نیمه‌کاره رها کند و باید برای شهر به شهر کشور عراق متناسب با ظرفیت‌های هر منطقه به برگزاری این رودشوها به شکل کاملاً هدفمند و برنامه‌ریزی شده اقدام کند.

اریبیل، خانقین و سایر شهرهای اقلیم کردستان عراق، بغداد، بصره و سایر مناطق عرب‌نشین این

معاونت گردشگری کشور تا کنون رودشوها، گردشگری متعددی را در کشورهای مختلف از جمله هند، ویتنام، مالزی، اندونزی و کشورهای همسایه همچون ترکیه و عراق برگزار کرده است که هر کدام دستاوردهای خاص خود را داشته‌اند.

برگزاری هفتمین رودشو گردشگری در سلیمانیه عراق شاید یکی از اثرگذارترین رودشوها برگزار شده در این مدت باشد، اثرگذار به این لحاظ که کشور عراق در حال حاضر اصلی‌ترین بازار هدف گردشگری خارجی کشور است و مسافران عراقی سهم عمده‌ای در بازار گردشگری خارجی ایران دارند.

برگزاری هفتمین رودشو گردشگری در سلیمانیه عراق با تأکید بر حضور استان‌های محور غرب (کرمانشاه، کردستان و همدان) به عنوان استان‌های اثرگذار در همسایگی با اقلیم کردستان عراق و قرار گرفته در مسیر ورود مسافران عراقی به ویژه در حوزه اقلیم کردستان عراق خود گواهی بر برنامه‌ریزی مناسب و آینده‌نگری ویژه در برگزاری این رویداد است. اینکه معاونت گردشگری دست روی کشوری

برگزاری رودشوها، گردشگری به عنوان یکی از ابتکارات قابل توجه و تحسین معاونت گردشگری کشور فرصتی ویژه را برای فعالان حوزه گردشگری در بخش خصوصی فراهم کرده است تا بی‌واسطه برای توسعه مناسب‌تر فرامرزی خود اقدام کنند.

این فرصت که فعالان حوزه پیشران گردشگری بتوانند در بازارهای هدف با افراد و فعالان هم‌تراز خود در حوزه گردشگری ارتباط برقرار کرده، مذاکره و تفاهم کنند و در نهایت همکاری مشترک انجام دهند، بدون تردید گام موثری برای افزایش آمد و پندهای گردشگران و تسهیل‌گری در این تعاملات است.

باید ضمن قدردانی از این اقدام ابتکاری معاونت گردشگری کشور امیدوار بود که در آینده نزدیک شاهد رونق نسبی گردشگری خارجی حداقل در مناسبات میان کشورهای همسایه ایران بود.

تغییرات بافت شهری پاوه؛ تهدیدی برای هویت فرهنگی یا راهی به سوی مدرنیته؟

امید احمدیان-روزنامه‌نگار

پاوه با جغرافیای خاص خود در دل کوه‌های زاگرس و معماری منحصر به فردش، بافت پلکانی بودن منازلش، همواره مورد توجه پژوهشگران و علاقه‌مندان به فرهنگ و تاریخ بوده است. این شهر، با ویژگی‌های خاص معماری سنتی خود که معمولاً با استفاده از سنگ‌های طبیعی منطقه ساخته می‌شود، نمایانگر ارتباط عمیق و تاریخی مردم آن اکولوژی و طبیعت است. با این حال، در دهه‌های اخیر، پاوه دستخوش تغییراتی عمیق در بافت شهری خود شده است که این تغییرات نه تنها ماهیت بصری شهر را تحت تأثیر قرار داده، بلکه نقاط عطفی در هویت فرهنگی و اجتماعی آن پدید آورده است.

بافت سنتی و هویت فرهنگی پاوه

معماری سنتی پاوه، با طراحی‌های پلکانی و استفاده از مصالح طبیعی، به خوبی با اقلیم و فرهنگ هوامی انسجام دارد. این نوع معماری نه تنها از لحاظ زیباشناختی جذاب است، بلکه پایه‌گذار ارتباطات اجتماعی در سطح محلی نیز محسوب می‌شود. خانه‌ها با حیاط‌های پشت بامی، فضاهای مشترک و چشم‌اندازهای طبیعی، حس همبستگی و پیوستگی را میان اهالی ایجاد می‌کنند. در این راستا، معماری سنتی پاوه به مثابه یک نماد هویتی، تجلی‌گر ارزش‌ها، آداب و رسوم کوردی است و بازتاب‌دهنده سنت‌های غنی فرهنگی آن به شمار می‌آید.

ورود نماهای سنگی رومی و تغییرات نوین

در یک دهه اخیر، با افزایش ساخت‌وسازهای جدید و توسعه اقتصادی، پاوه به تدریج تغییراتی در بافت شهری خود مشاهده کرده است. یکی از بارزترین این تغییرات، ورود نماهای سنگی رومی به ساخت و سازهای جدید است. این نماها، با طراحی‌های هندسی و خط‌های صاف، متمایز از معماری سنتی پاوه‌اند و بیشتر به سبک‌های غربی وابسته‌اند. این روند، به دلیل جذابیت ظاهری و مزایای اقتصادی، به سرعت در حال گسترش است، اما نگرانی‌هایی در مورد تأثیر منفی آن بر هویت فرهنگی و تاریخی پاوه به وجود آورده است.

چالش‌های هویتی و اجتماعی

استفاده بی‌رویه از نماهای مدرن و بی‌روح، به تدریج سبب ایجاد فاصله‌ای عمیق میان معماری معاصر و هویت فرهنگی مردم پاوه گردیده است. این دگردیسی فرهنگی، نه تنها نمای شهر را از هویت تاریخی‌اش تهی می‌سازد، بلکه احساس تعلق جدی را در میان نسل‌های جوان‌تر کاهش می‌دهد. خودبخود، این تغییرات به بروز چالش‌هایی در زمینه حفظ ارزش‌های فرهنگی و میراث معماری سنتی منجر می‌شود و ممکن است نسل جدید را به سوی الگوهای زندگی و مصرف غربی سوق دهد. همچنین، در عصر جهانی‌سازی، هویت‌های محلی ممکن است تحت تأثیر قرار گرفته و در خطر فراموشی باشد. این خطر به‌خصوص در مناطقی مثل پاوه، که به لحاظ فرهنگی و قومی دارای ارزش‌های خاص خود است، از اهمیت بیشتری برخوردار است. بنابراین، اهمیت حفظ بافت قدیمی و کهن هوامی به عنوان یک میراث فرهنگی، امری اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد.

ضرورت حفاظت از هویت فرهنگی

در شرایط موجود، به نظر می‌رسد که نیاز به یک رویکرد تعادلی در مواجهه با این تغییرات بیشتر از هر زمان دیگر احساس می‌شود. حفاظت از هویت فرهنگی و معماری بومی نه تنها ضروری است، بلکه می‌تواند به عنوان یک منبع الهام‌بخش برای طراحی‌های نوین و همزیستی با مدرنیته به شمار آید. از این رو، باید بر اهمیت مطالعه و شناخت عمیق‌تر از بافت فرهنگی و معماری پاوه تأکید شود و به دنبال راهکارهایی برای ادغام اصول مدرنیته با ارزش‌های سنتی و محلی باشیم. این یادداشت به تبیین لزوم حفاظت از هویت فرهنگی و تلاش برای حفظ میراث معماری پاوه در مواجهه با تغییرات امروزی می‌پردازد و امید به آینده‌ای می‌آفریند که در آن نوآوری و اصالت، به صورت هماهنگ و متوازن در کنار یکدیگر قرار گیرند. در نهایت، عزمی ملی و محلی برای حفاظت از فرهنگ و تاریخ غنی پاوه می‌تواند به تقویت هویت جمعی و بازسازی پیوندهای اجتماعی میان نسل‌ها کمک کند.

ماهنامه فرهنگی - اجتماعی هه ورامان هه وال

هه ورامان هه وال در انتخاب و ویرایش مطالب آزاد است. مطالب چاپ شده لزوماً نظر گردانندگان آن نیست.

گستره توزیع: استان کرمانشاه

صاحب امتیاز: فرشاد ویسی

مدیر مسئول: شبنم صدیقی

سردبیر: امید احمدیان

صفحه آرا: فاطمه حمیلی

نشانی: جوانرود - خیابان کشاورز

تلفن تماس: ۴۶۲۲۷۰۱۲

هه ورامان هه وال

Hewraman Heval

جمعه ۳۰ آذر ۱۴۰۳ | ۱۸ جمادی الثانی ۱۴۴۶ | ۲۰ دسامبر ۲۰۲۴ | ۸۱ صفحه | شماره ۱۶ قیمت: ۵۰۰۰ تومان

حکایت معلمی که کلاس درس را به خیابان می‌برد

دکتر صفر ولدبیگی؛ دبیر مدارس پاوه

خرید بهتر و سالم از این دوره گرد‌ها.

۴- بخش پایانی بازدیدمان، حضور در کتابخانه مردمی روستا و گشتی در میان کتابها، خواندن صفحاتی از کتابی آموزنده بصورت دسته جمعی و نهایتاً به امانت بردن کتاب از سوی دانش آموزان بود.

از ضرورت‌های برگزاری چنین کلاس‌های عملی شاید بتوان گفت: امروزه کودکان و دانش آموزان ما نیازی جدی به فراگیری اصول اولیه در چگونگی برقراری یک ارتباط صحیح با فروشندگان، نحوه یک خرید بهتر و سالمتر برای خانواده‌ها و برقراری ارتباطی صحیح با دیگر شهروندان در سنین مختلف و پیشه‌های متنوع در سطح جامعه و... بوده و می‌باشد.

۴ آذرماه ۱۴۰۳

۲- حضور در مغازه کوچک "کاک خدارحم" و تقدیر از سی سال خدمت منصفانه، صبورانه این "هاومال" محترم و مجدداً بیان نکاتی مرتبط درباره: نحوه برقراری ارتباط صحیح دانش آموزان بعنوان مصرف کنندگان و خریداران با توزیع کنندگان و مغازه داران، چگونگی انجام یک خرید بهتر و سالمتر و تأکید دوباره بر حذف نایلون‌های پلاستیکی در خریدهایمان و جایگزینی آن با سبدهای چوبی یا پلاستیکی یا کیسه‌های پارچه‌ای.

۳- مراجعه به یکی از فروشندگان دوره گرد که معمولاً در روستاها بیشتر خرید مردم، نزد آنان صورت می‌گیرد. و مجدداً بیان نکاتی در مورد نحوه برقراری ارتباط صحیح با این فروشندگان دوره گرد و چگونگی انجام یک

روزی پر بار و غنی به تقویم آموزشی خویش افزودند. باتوجه به مطالب دو درس از کتاب درسیشان در مورد بازار، خرید، مصرف، تولید و توزیع... و با گشتی یکساعته در روستا سعی نمودیم این مفاهیم را بصورت عملی و بهتر آموزش دهیم.

اهم موارد مورد بازدیدمان عبارت بودند از:

۱- مراجعه و حضور در نانوایی روستا و بیان نکاتی آموزشی و بهداشتی درباره اهمیت و نقش نان در زندگی روزمره ما، چگونگی دریافت و بردن درست و بهتر نان به منزل و تا حد امکان حذف نایلون‌ها و قراردادن نانها در کیسه‌های پارچه‌ای تمیز و بهداشتی.

